

Linja-autoliikenteen matkustajien oikeudet *II**

Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselma 6. heinäkuuta 2010 neuvoston ensimmäisessä käsittelyssä vahvistamasta kannasta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen antamiseksi matkustajien oikeuksista linja-autoliikenteessä sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta (05218/3/2010 – C7-0077/2010 – 2008/0237(COD))

(Tavallinen lainsäätämisympäristö: toinen käsittely)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannan (05218/3/2010 – C7-0077/2010),
 - ottaa huomioon komission ehdotuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle (KOM(2008)0817),
 - ottaa huomioon EY:n perustamissopimuksen 251 artiklan 2 kohdan ja 71 artiklan 1 kohdan, joiden mukaisesti komissio on antanut ehdotuksen Euroopan parlamentille (C6-0469/2008),
 - ottaa huomioon kantansa ensimmäisessä käsittelyssä¹,
 - ottaa huomioon komission tiedonannon Euroopan parlamentille ja neuvostolle Lissabonin sopimuksen voimaantulon vaikutuksista käynnissä oleviin toimielinten päätöksentekomenettelyihin (KOM(2009)0665),
 - ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 7 kohdan ja 91 artiklan 1 kohdan,
 - ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean 16. heinäkuuta 2009 antaman lausunnon²,
 - on kuullut alueiden komiteaa,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 66 artiklan,
 - ottaa huomioon liikenne- ja matkailuvaliokunnan suosituksen toiseen käsittelyyn (A7-0174/2010),
1. vahvistaa jäljempänä esitetyn toisen käsittelyn kannan;
 2. kehottaa puhemiestä välittämään parlamentin kannan neuvostolle ja komissiolle sekä kansallisille parlamenteille.

¹ Hyväksytyt tekstit, 23.4.2009, P6_TA(2009)0281.

² EUVL C 317, 23.12.2009, s. 99.

P7_TC2-COD(2008)0237

**Euroopan parlamentin kanta vahvistettu toisessa käsittelyssä 6. heinäkuuta 2010
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o .../2010 antamiseksi
matkustajien oikeuksista linja-autoliikenteessä sekä asetuksen (EY) N:o
2006/2004 muuttamisesta**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 91 artiklan 1 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹,

ovat kuulleet alueiden komiteaa,

noudattavat tavallista lainsäätämisyhteistyötä²,

¹ EUVL C 317, 23.12.2009, s. 99.

² Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 23. huhtikuuta 2009 (EUVL C 184 E, 8.7.2010, s. 312) ja neuvoston kanta, vahvistettu 11. maaliskuuta 2010 (EUVL C 122 E, 11.5.2010, s. 1) ja Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 6. heinäkuuta 2010.

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Linja-autoliikenteen alalla toteutettavalla unionin toiminnalla olisi pyrittävä muun muassa varmistamaan matkustajien suojan yhtä korkea taso kuin muissa liikennemuodoissa riippumatta siitä, missä he matkustavat. Lisäksi olisi otettava kaikilta osin huomioon kuluttajansuojelun yleiset vaatimukset.
- (2) Koska linja-automatkustaja on kuljetussopimuksen heikompi osapuoli, kaikille matkustajille olisi taattava vähimmäissuoja.
- (3) Unionin toimissa linja-automatkustajien oikeuksien parantamiseksi olisi otettava huomioon tämän alan erityispiirteet, kun suurin osa alan yrityksistä on pieniä ja keskisuuria yrityksiä.
- (4) Kun otetaan huomioon säännöllisen erityisliikenteen ja omaan lukuun harjoitettavan liikenteen erityisominaisuudet, nämä liikennetyypit olisi jätettävä tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Säännölliseen erityisliikenteeseen olisi kuuluttava vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden erityiskuljetus, työntekijöiden kuljettaminen kodin ja työpaikan välillä sekä koululaisten ja opiskelijoiden kuljetus oppilaitokseen ja oppilaitoksesta.

- (5) Kun otetaan huomioon säännöllisen kaupunki- *ja esikaupunkiliikenteen sekä sellaisen* alueellisen liikenteen, *joka on osa kaupunki- tai esikaupunkiliikenteeseen yhdistettyä liikennettä*, erityisominaisuudet, jäsenvaltioille olisi myönnettävä oikeus jättää nämä liikennetyypit *osittain* tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Säännöllisen kaupunki-, esikaupunki- ja alueellisen liikenteen tunnistamiseksi jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon perusteet, kuten *hallinnolliset rajat, maantieteellinen sijainti*, välimatka, vuorotiheys, aikataulun mukaisten pysähdysten lukumäärä, käytettävien linja-autojen tyyppi, matkalippujärjestelmät, matkustajamäärien vaihtelu ruuhka-aikojen ja muiden aikojen välillä, linja linja-autojen tunnuksiset ja aikataulut.
- (6) Matkustajilla *olisi kuolemaan tai henkilövahinkoihin johtavissa onnettomuustapauksissa oltava samanlainen oikeus korvaukseen kuin muissa liikennemuodoissa.*

- (7) ***Liikenteenharjoittajilla olisi oltava muita liikennemuotoja vastaava korvausvastuu matkustajien matkatavaroiden katoamisesta tai vahingoittumisesta.***
- (8) Kun kyseessä on linja-auton käyttöön liittyvästä onnettomuudesta aiheutuva kuolema, henkilövahinko tai matkatavaroiden katoaminen tai vahingoittuminen, matkustajilla olisi sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti annettavan korvauksen lisäksi oltava oikeus saada apua onnettomuudesta johtuviin välittömiin käytännön ***ja taloudellisiin*** tarpeisiinsa. Tällaiseen apuun ***olisi kuuluttava tarvittaessa*** ensiapu, majoitus, ruoka, vaatteita, kuljetus ***ja hautauskustannukset***. ***Jos kyseessä on kuolema tai henkilövahinko, liikenteenharjoittajan on lisäksi suoritettava ennakkomaksuja, jotka kattavat välittömät taloudelliset tarpeet ja jotka ovat oikeassa suhteessa kärsittyyn vahinkoon, edellyttäen että on olemassa alustavaa näyttöä siitä, että onnettomuus on liikenteenharjoittajan aiheuttama.***
- (9) Linja-autoliikenteen matkustajapalvelujen olisi hyödytettävä kansalaisia yleisesti. Siksi myös vammaisilla ja liikuntarajoitteisilla henkilöillä, oli liikuntarajoitteisuuden syynä vamma, ikä taikka jokin muu tekijä, olisi oltava samat mahdollisuudet käyttää linja-autoliikennettä kuin muillakin kansalaisilla. Vammaisilla ja liikuntarajoitteisilla henkilöillä on samat oikeudet vapaaseen liikkuvuuteen, valinnanvapauteen ja syrjimättömyyteen kuin kaikilla muillakin kansalaisilla.

- (10) Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen 9 artikla huomioon ottaen ja jotta vammaisilla ja liikuntarajoitteisilla henkilöillä olisi samat mahdollisuudet linja-automatkustamiseen kuin muillakin kansalaisilla, on syytä vahvistaa säännöt tällaisten henkilöiden syrjimättömyydestä ja avustamisesta matkan aikana. Kyseiset henkilöt olisi näin ollen hyväksyttävä kuljettaviksi ja heitä ei saisi kieltäytyä kuljettamasta heidän vammansa tai liikuntarajoitteensa perusteella, lukuun ottamatta syitä, jotka ovat perusteltuja turvallisuuden taikka ajoneuvon suunnittelun tai infrastruktuurin takia. Työntekijöiden suojaamista koskevan asiaankuuluvan lainsäädännön mukaisesti vammaisilla ja liikuntarajoitteisilla henkilöillä olisi oltava oikeus saada apua terminaaleissa ja ajoneuvoissa. Sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi asianomaisten henkilöiden olisi saatava tätä apua maksutta. Liikenteenharjoittajien olisi vahvistettava esteettömyyttä koskevat ehdot mieluiten eurooppalaisen standardointijärjestelmän pohjalta.
- (11) Terminaalien pitäjien olisi uusia terminaaleja koskevista suunnitelmista päättäessään ja osana laajoja kunnostustöitä otettava ***poikkeuksetta ja ennen kaikkea*** huomioon vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeet ***kaikkien käyttäjien tarpeiden huomioon ottamisen periaatteen ("Design for All") mukaisesti***. Terminaalien pitäjien olisi joka tapauksessa nimettävä paikat, joissa tällaiset henkilöt voivat ilmoittaa saapumisestaan terminaaliin ja avuntarpeestaan.
- (12) ***Liikenteenharjoittajien olisi vastaavasti otettava nämä tarpeet huomioon uusia ja äskettäin kunnostettuja ajoneuvoja koskevista suunnitelmista päättäessään.***
- (13) ***Jäsenvaltioiden olisi parannettava nykyistä infrastruktuuria, jos parantaminen on tarpeen, jotta liikenteenharjoittajat voivat taata vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille esteettömän pääsyn sekä antaa heille asianmukaista apua.***

- (14) Jotta vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeisiin voitaisiin vastata, henkilökunnan olisi oltava koulutettu asianomaisella tavalla. Kuljettajien kansallisten pätevyysvaatimusten vastavuoroisen tunnustamisen helpottamiseksi voitaisiin vammaisuuteen liittyvää tietoisuutta lisäävää koulutusta tarjota osana maanteiden tavara- ja henkilöliikenteeseen tarkoitettujen tiettyjen ajoneuvojen kuljettajien perustason ammattipätevyydestä ja jatkokoulutuksesta 15 päivänä heinäkuuta 2003 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/59/EY tarkoitettua perustason ammattipätevyyttä ja jatkokoulutusta¹. Jotta johdonmukaisuus mainitussa direktiivissä vahvistettujen koulutusvaatimusten käyttöönoton ja määräaikojen välillä voitaisiin varmistaa, olisi oltava mahdollista myöntää poikkeus rajoitetuksi ajaksi.
- (15) Vammaisia tai liikuntarajoitteisia henkilöitä edustavia järjestöjä olisi kuultava tai ne olisi otettava mukaan vammaisuuteen liittyvän koulutuksen *sisällön valmisteluun*.
- (16) Linja-automatkustajien oikeuksiin olisi kuuluttava palvelua koskevien tietojen saanti ennen matkaa ja matkan aikana. Kaikki olennaiset linja-automatkustajille annettavat tiedot olisi annettava myös vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille soveltuvassa vaihtoehtoisessa muodossa, *suurikokoinen teksti, selkokieli, sokeainkirjoitus, mukautuvaa teknologiaa hyödyntävä sähköinen viestintä sekä ääninauhat mukaan luettuina*.

¹ EUVL L 226, 10.9.2003, s. 4.

- (17) Tällä asetuksella ei pitäisi rajoittaa linja-autoyrittysten oikeuksia hakea sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla korvausta keneltä tahansa henkilöltä, mukaan lukien kolmannet osapuolet.
- (18) Matkan peruuntumisesta tai *merkittävästä* viivästymisestä matkustajille aiheutuvia haittoja olisi vähennettävä. Tätä varten terminaaleista lähtevistä matkustajista olisi huolehdittava asianmukaisesti ja heille olisi annettava riittävästi tietoa *siten, että se on kaikkien saavutettavissa*. Matkustajien olisi myös voitava peruuttaa matkansa ja saada palautus lipun hinnasta tai jatkaa matkaansa tai saada matkansa uudelleenreititetyn tyydyttävien ehdoin. *Jos liikenteenharjoittaja ei pysty antamaan matkustajille tarvittavaa apua, matkustajilla olisi oltava oikeus rahalliseen korvaukseen*.
- (19) Liikenteenharjoittajien olisi ammatillisten yhdistystensä kautta tehtävä yhteistyötä vahvistaakseen *alueelliset*, kansalliset tai eurooppalaiset järjestelyt sidosryhmien, ammatillisten yhdistysten ja asiakkaita, matkustajia ja vammaisia edustavien järjestöjen myötävaikutuksella, tarkoituksena parantaa *tiedottamista ja* matkustajista huolehtimista etenkin matkan peruuntumisen ja pitkäaikaisten viivästysten yhteydessä.
- (20) Tämän asetuksen ei tulisi vaikuttaa matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista 13 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa neuvoston direktiivissä 90/314/ETY¹ vahvistettuihin matkustajien oikeuksiin. Tätä asetusta ei olisi sovellettava tapauksiin, joissa valmismatka peruutetaan muista syistä kuin linja-autoliikennepalvelun peruuntumisen takia.

¹ EYVL L 158, 23.6.1990, s. 59.

- (21) Matkustajille olisi tiedotettava kaikista heille tämän asetuksen nojalla kuuluvista oikeuksista, jotta he voivat käyttää niitä tehokkaasti.
- (22) Matkustajien olisi voitava käyttää oikeuksiaan liikenteenharjoittajien toteuttamien asianmukaisten valitusmenettelyjen kautta tai tapauksen mukaan tekemällä valitus asiaankuuluvan jäsenvaltion tätä tarkoitusta varten nimeämälle elimelle tai elimille.
- (23) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tätä asetusta noudatetaan, ja nimettävä yksi tai useampi toimivaltainen elin valvonta- ja täytäntöönpanotehtäviin. Tämä ei vaikuta matkustajien oikeuteen turvautua kansallisen oikeuden mukaiseen tuomioistuinmenettelyyn.
- (24) Ottaen huomioon jäsenvaltion vahvistamat menettelyt valitusten tekemiseksi, annettua apua koskeva valitus olisi mieluiten osoitettava elimelle tai elimille, joka tai jotka on nimetty vastaamaan tämän asetuksen noudattamisen valvonnasta siinä jäsenvaltiossa, jossa ajoneuvoon nousemiseen tai siitä poistumiseen käytetty paikka sijaitsee.

- (25) Jäsenvaltioiden olisi säädettävä tämän asetuksen säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja varmistettava, että seuraamuksia sovelletaan. Seuraamusten olisi oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.
- (26) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän asetuksen tavoitetta, joka on yhtäläisen suojelun ja avustamisen tason takaaminen linja-autoliikenteen matkustajille kaikissa jäsenvaltioissa, vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.
- (27) Tämä asetus ei saisi rajoittaa yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24 päivänä lokakuuta 1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY¹ soveltamista.

¹ EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31.

- (28) Tämän asetuksen noudattamisen valvonnan olisi perustuttava kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ("asetus kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä") 27 päivänä lokakuuta 2004 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 2006/2004¹. Kyseistä asetusta olisi sen vuoksi muutettava.
- (29) *Jäsenvaltioiden olisi edistettävä julkisen liikenteen käyttöä ja otettava käyttöön eri liikennemuotojen yhteisiä yhteentoimivia tietojärjestelmiä ja siten helpottaa aikataulutietojen tarjoamista ja yhteistä hinnoittelua ja lippujen kirjoittamista, jotta eri liikennemuotojen käyttö ja niiden yhteentoimivuus voidaan optimoida. Mainittujen palvelujen on oltava vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden käytettävissä.*
- (30) Tässä asetuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan erityisesti Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa tarkoitettuja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja periaatteita, ottaen myös huomioon rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta 29 päivänä kesäkuuta 2000 annettu neuvoston direktiivi 2000/43/EY² ja miesten ja naisten yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan alalla 13 päivänä joulukuuta 2004 annettu neuvoston direktiivi 2004/113/EY³,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

¹ EUVL L 364, 9.12.2004, s. 1.

² EYVL L 180, 19.7.2000, s. 22.

³ EUVL L 373, 21.12.2004, s. 37.

I luku
Yleiset säännökset

1 artikla
Kohde

Tässä asetuksessa vahvistetaan linja-autoliikennettä koskevat säännöt seuraavista seikoista:

- a) matkustajien syrjimätön kohtelu liikenteenharjoittajien tarjoamien kuljetusedellytysten osalta;
- b) matkustajien oikeudet linja-auton käyttöön liittyvissä onnettomuustapauksissa, jotka ovat johtaneet kuolemaan tai henkilövahinkoon taikka matkatavaroiden katoamiseen tai vahingoittumiseen;
- c) vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden syrjimätön ja pakollinen avustaminen;
- d) matkustajien oikeudet peruuntumis- tai viivästymistapauksissa;
- e) tiedot, jotka matkustajille on vähintään annettava;
- f) valitusten käsittely;
- g) yleiset täytäntöönpanoa koskevat säännöt.

2 artikla
Soveltamisala

1. Tätä asetusta sovelletaan säännöllistä liikennettä käyttäviin matkustajiin, jotka
 - a) nousevat ajoneuvoon jonkin jäsenvaltion alueella sijaitsevassa paikassa; tai
 - b) nousevat ajoneuvoon jäsenvaltioiden alueen ulkopuolella sijaitsevassa paikassa ja poistuvat ajoneuvosta jonkin jäsenvaltion alueella sijaitsevassa paikassa.
2. Lisäksi tätä asetusta sovelletaan satunnaisliikennettä käyttäviin matkustajiin, jos matkustaja on alun perin noussut ajoneuvoon tai poistunut lopullisesti ajoneuvosta jonkin jäsenvaltion alueella sijaitsevassa paikassa, lukuun ottamatta **11–18 artiklaa ja IV–VI** lukua.
3. Tätä asetusta ei sovelleta säännölliseen erityisliikenteeseen eikä omaan lukuun harjoitettavaan liikenteeseen.
4. Jäsenvaltiot voivat jättää säännöllisen kaupunki- **ja esikaupunkiliikenteen sekä säännöllisen** alueellisen liikenteen, **jos se on osa kaupunki- tai esikaupunkiliikenteeseen yhdistettyä liikennettä**, mukaan lukien sentyyppisen rajatylittävän liikenteen, tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle, lukuun ottamatta 4 artiklan 2 kohtaa, **7, 9 ja** 11 artiklaa, 12 artiklan 1 kohtaa, **13 artiklan 1 kohtaa, 15 artiklan 1 kohtaa, 18 artiklaa, 19 artiklan 1 ja 2 kohtaa sekä 21, 25, 27, 28 ja 29 artiklaa.**

■

5. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle eri liikennetyypeille **4 kohdan** nojalla myönnettyistä vapautuksista ... *. Komissio toteuttaa asianmukaiset toimet, jos myönnettyä vapautusta ei pidetä tämän artiklan säännösten mukaisena. Komissio antaa viimeistään ... ** Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen **4 kohdan** mukaisesti myönnettyistä vapautuksista.

6. Minkään tässä asetuksessa ei pidä tulkita **olevan ristiriidassa voimassa olevan lainsäädännön kanssa, jossa säädetään teknisistä vaatimuksista, jotka koskevat** linja-autoja tai infrastruktuuria ■ linja-autopysäkeillä ja terminaaleissa ■ .

* ***EUVL: Pyydetään lisäämään päivämäärä, joka on kolmen kuukauden kuluttua asetuksen soveltamispäivästä***

** ***EUVL: Pyydetään lisäämään päivämäärä, joka on viisi vuotta tämän asetuksen soveltamispäivästä.***

3 artikla Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- a) 'säännöllisellä liikenteellä' liikennettä, jota harjoitetaan henkilöiden kuljettamiseksi linja-autolla määrätyn väliajoin määrätyllä reitillä ja jolla matkustajia otetaan kyytiin ja jätetään kyydistä ennalta vahvistetuissa pysähdyspaikoissa;
- b) 'säännöllisellä erityisliikenteellä' järjestäjästä riippumatta linja-autolla harjoitettavaa säännöllistä liikennettä, jolla huolehditaan vain tiettyjen matkustajaryhmien kuljetuksesta ilman muita matkustajia;
- c) 'omaan lukuun harjoitettavalla liikenteellä' linja-autolla harjoitettavaa liikennettä, jonka luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voittoa tai kaupallista hyötyä tavoittelematta järjestää siten, että:
 - liikenne on vain kyseisen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön tavanomaisen toiminnan liitännäistoiminto, ja
 - liikenteeseen käytetyt ajoneuvot ovat kyseisen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön omaisuutta tai tämä on hankkinut ne lykkäävin ehdoin tai ne on hankittu pitkäaikaisella leasingsopimuksella, ja kyseisen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön henkilökuntaan kuuluva taikka luonnollinen henkilö itse tai yrityksen palvelukseen ottama tai sen käyttöön sopimuksen perusteella asetettu henkilöstö kuljettaa niitä;

- d) 'satunnaisliikenteellä' liikennettä, joka ei sisälly säännöllisen liikenteen määritelmään ja jolle on erityisesti ominaista, että siinä on kyse asiakkaan tai liikenteenharjoittajan omasta aloitteesta muodostetun ryhmän kuljettamisesta linja-autolla;
- e) 'kuljetussopimuksella' liikenteenharjoittajan ja matkustajan välistä kuljetussopimusta, joka koskee yhden tai useamman säännöllisen liikenteen tai satunnaisliikenteen palvelun suorittamista;
- f) 'lipulla' voimassa olevaa asiakirjaa tai muuta todistetta kuljetussopimuksesta;
- g) 'liikenteenharjoittajalla' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ei ole matkanjärjestäjä, *matkatoimisto* eikä lipunmyyjä ja joka tarjoaa säännöllisen liikenteen tai satunnaisliikenteen palveluja suurelle yleisölle;
- h) 'suorittavalla liikenteenharjoittajalla' henkilöä, joka ei ole liikenteenharjoittaja ja joka tosiasiallisesti suorittaa kuljetuksen kokonaan tai osittain;
- i) 'lipunmyyjällä' välittäjää, joka tekee kuljetussopimuksia liikenteenharjoittajan puolesta;
- j) 'matkatoimistolla' välittäjää, joka tekee kuljetussopimuksia matkustajan puolesta;

- k) 'matkanjärjestäjällä' direktiivin 90/314/ETY 2 artiklan 2 § kohdassa tarkoitettua matkanjärjestäjää § , joka ei ole liikenteenharjoittaja;
- l) 'vammaisella' tai 'liikuntarajoitteisella henkilöllä' henkilöä, jonka liikuntakyky on (sensorisen tai motorisen, pysyvän tai tilapäisen) fyysisen vamman, älyllisen kehitysvamman tai ymmärtämisvaikeuden tai vamman aiheuttaneen jonkin muun syyn taikka iän takia rajoittunut hänen käyttäessään kulkuneuvoja ja jonka tilanne edellyttää asianmukaista huomiota ja kaikille matkustajille tarjolla olevien palvelujen mukauttamista kyseisen henkilön erityisiin tarpeisiin;
- m) 'esteettömyyttä koskevilla ehdoilla' asianomaisia standardeja, ohjeita ja tietoja, jotka koskevat linja-autojen ja/tai nimettyjen terminaalien esteettömyyttä, mukaan lukien niissä olevat vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden käyttöön tarkoitetut tilat;
- n) 'varauksella' istumapaikan varaamista linja-autossa säännöllisen liikenteen tiettyyn lähtöön;

- o) 'terminaalilla' miehitettyä terminaalia, jossa säännöllisen liikenteen on aikataulun mukaan määrä pysähtyä tietyllä reitillä matkustajien nousemiseksi ajoneuvoon tai poistumiseksi ajoneuvosta ja jossa on lähtöselvitystiskin, odotushuoneen tai lipputoimiston kaltaisia tiloja;
- p) 'linja-autopysäkillä' mitä tahansa paikkaa, joka ei ole terminaali ja jossa säännöllisen liikenteen on aikataulun mukaan määrä pysähtyä määrättyllä reitillä matkustajien nousemiseksi ajoneuvoon tai poistumiseksi ajoneuvosta;
- q) 'terminaalin pitäjällä' jäsenvaltiossa olevaa organisaatioyksikköä, joka vastaa nimetyn terminaalin hallinnoinnista;
- r) 'peruuttamisella' sitä, että aikataulun mukainen säännöllinen liikenne ei toteudu;
- s) 'viivästymisellä' sen ajan, jolloin säännöllisen liikenteen oli julkaistun aikataulun mukaan määrä lähteä, ja tosiasiallisen lähtöajan välistä eroa.

4 artikla
Lippu ja syrjimättömät sopimusehdot

1. Liikenteenharjoittajien on annettava matkustajalle lippu, jollei muulla asiakirjalla anneta oikeutta matkustamiseen. Lippu voidaan antaa sähköisessä muodossa.
2. Liikenteenharjoittajien soveltamia sopimusehtoja ja hintoja on tarjottava suurelle yleisölle ilman minkäänlaista suoraa tai välillistä, lopullisen asiakkaan kansalaisuuteen taikka liikenteenharjoittajien tai lipunmyyjän sijoittautumispaikkaan unionissa perustuvaa syrjintää, sanotun kuitenkin rajoittamatta sosiaalisen hinnoittelun soveltamista.

5 artikla
Muut suorittavat osapuolet

1. Jos tämän asetuksen mukaisten velvoitteiden suorittaminen on uskottu suorittavalle liikenteenharjoittajalle, lipunmyyjä tai muu henkilö, liikenteenharjoittaja, matkatoimisto, matkanjärjestäjä tai terminaalin pitäjä, joka tällaiset velvoitteet on uskonut, on kuitenkin vastuussa kyseisen suorittavan osapuolen toimista ja laiminlyönneistä.

2. Lisäksi osapuolta, jolle liikenteenharjoittaja, matkatoimisto, matkanjärjestäjä tai terminaalin pitäjä on uskonut velvoitteen suorittamisen, koskevat tämän asetuksen säännökset uskottua velvoitetta koskevilta osin.

6 artikla

Velvollisuuksista luopumista koskeva kielto

1. Tämän asetuksen mukaisista oikeuksista ei saa luopua eikä sen mukaisia velvollisuuksia saa rajoittaa varsinkaan kuljetussopimukseen sisältyvällä vapauttavalla tai rajoittavalla lausekkeella.
2. Liikenteenharjoittajat voivat tarjota sopimusehtoja, jotka ovat matkustajan kannalta suotuisampia kuin tässä asetuksessa säädetyt edellytykset.

II luku
Korvaus ja avustaminen onnettomuustapauksissa

7 artikla

Vastuu matkustajien kuolemasta tai loukkaantumisesta

1. *Tämän luvun mukaisesti liikenteenharjoittajat ovat vastuussa vahingosta, joka on aiheutunut matkustajan kuolemasta tai henkilövahingosta linja-autoliikennepalvelujen toiminnan aiheuttaman onnettomuuden seurauksena matkustajan noustessa ajoneuvoon, ollessa ajoneuvossa tai poistuessa siitä.*
2. *Liikenteenharjoittajien sopimussuhteen ulkopuolista vahingonkorvausvastuuta eivät koske mitkään lainsäädännössä, yleissopimuksessa tai sopimusperusteisesti määritellyt rahasummaa koskevat rajat.*
3. *Liikenteenharjoittaja ei voi vapautua korvausvastuusta tai rajoittaa sitä niiden korvausvaatimusten osalta, joiden määrä on enintään 220 000 euroa matkustajaa kohti, osoittamalla noudattaneensa vaadittua huolellisuutta 4 kohdan a alakohdan mukaisesti, paitsi jos korvausvaatimuksen kokonaissumma ylittää summan, jolle vaaditaan moottoriajoneuvojen käyttöön liittyvän vastuun varalta otettavasta vakuutuksesta ja vakuuttamisvelvollisuuden voimaansaattamisesta 16 päivänä syyskuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/103/EY¹ mukaisesti pakollista vakuutusta sen jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa linja-auto tavallisesti on. Tällaisessa tilanteessa korvausvastuu rajoittuu kyseiseen summaan.*

¹ *EUVL L 263, 7.10.2009, s. 11.*

4. *Liikenteenharjoittaja ei ole vastuussa 1 kohdan mukaisesti:*
- a) *jos onnettomuus on aiheutunut linja-autoliikennepalvelujen toimintaan liittymättömästä seikasta tai seikasta, jota liikenteenharjoittaja ei ole voinut välttää tai jonka seurauksia se ei ole voinut estää, vaikka se on noudattanut tapauksen luonteen edellyttämää huolellisuutta;*
 - b) *siltä osin kun onnettomuus on aiheutunut matkustajan omasta virheestä tai huolimattomuudesta.*

Tämä asetus ei:

- a) *merkitse, että linja-autoyritys olisi ainoa korvausvastuussa oleva osapuoli, tai*
- b) *rajoita liikenteenharjoittajan oikeutta hakea korvausta miltä tahansa kolmannelta osapuolelta jäsenvaltion sovellettavan lainsäädännön mukaisesti.*

8 artikla Vahingonkorvaukset

- 1. *Jos matkustaja on saanut surmansa, 7 artiklassa säädettyyn vastuuseen liittyvä vahingonkorvaus käsittää:*
 - a) *matkustajan kuolemasta aiheutuvat välttämättömät kustannukset, erityisesti ruumiin kuljetuskustannukset ja hautauskustannukset;*
 - b) *ellei kuolema ole seurannut välittömästi, 2 kohdassa määrätyt korvaukset.*
- 2. *Jos matkustaja on loukkaantunut tai hänelle on aiheutunut muuta fyysistä tai henkistä vahinkoa, vahingonkorvaus käsittää:*
 - a) *korvauksen välttämättömistä kuluista, erityisesti hoidosta ja kuljetuksesta;*
 - b) *korvauksen joko täydellisestä tai osittaisesta työkyvyttömyydestä tai tarpeiden lisääntymisestä aiheutuneesta taloudellisesta menetyksestä.*
- 3. *Jos matkustajan kuoleman johdosta henkilöt, joita matkustaja lain nojalla oli tai olisi ollut tulevaisuudessa velvollinen elättämään, menettävät toimeentulonsa, myös heidän menetyksensä on korvattava.*

9 artikla

Matkustajien välittömät käytännön *ja taloudelliset* tarpeet

Jos onnettomuus liittyy linja-auton käyttöön, liikenteenharjoittajan on annettava **■** apua onnettomuudesta *johtuvien* matkustajien *välittömien käytännön tarpeiden osalta*. *Tällaiseen apuun on kuuluttava tarvittaessa ensiapu, majoitus, ruoka, vaatteita, kuljetus ja hautauskustannukset. Jos kyseessä on kuolema tai henkilövahinko, liikenteenharjoittajan on lisäksi suoritettava ennakkomaksuja, jotka kattavat välittömät taloudelliset tarpeet ja jotka ovat oikeassa suhteessa kärsittyyn vahinkoon, edellyttäen että on olemassa alustavaa näyttöä siitä, että onnettomuus on liikenteenharjoittajan aiheuttama. Maksujen suorittaminen tai avustaminen ei merkitse korvausvastuun tunnustamista.*

10 artikla

Vastuu kadonneista ja vahingoittuneista matkatavaroista

1. *Liikenteenharjoittajat ovat vastuussa niiden vastuulle annettujen matkatavaroiden katoamisesta tai vahingoittumisesta. Enimmäiskorvaus on 1 800 euroa matkustajaa kohden.*
2. *Linja-autoliikennepalvelujen käyttöön liittyvien onnettomuuksien yhteydessä liikenteenharjoittajat ovat vastuussa matkustajien päällä olleiden tai heidän mukanaan käsimatkatavaroina olleiden henkilökohtaisten tavaroiden katoamisesta tai vahingoittumisesta. Enimmäiskorvaus on 1 300 euroa matkustajaa kohden.*
3. *Liikenteenharjoittaja ei ole vastuussa edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista vahingoista:*
 - a) *jos onnettomuus on aiheutunut linja-autoliikennepalvelujen toimintaan liittymättömästä seikasta tai seikasta, jota liikenteenharjoittaja ei ole voinut välttää tai jonka seurauksia se ei ole voinut estää, vaikka se on noudattanut tapauksen luonteen edellyttämää huolellisuutta;*
 - b) *siltä osin kuin vahinko on aiheutunut matkustajan omasta virheestä tai huolimattomuudesta.*

III luku
Vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeudet

11 artikla
Oikeus kuljetukseen

1. Liikenteenharjoittajat, matkatoimistot ja matkanjärjestäjät eivät saa kieltäytyä hyväksymästä varausta, kirjoittamasta tai muutoin antamasta lippua tai ottamasta henkilöä ajoneuvon vammaisuuden tai liikuntarajoitteisuuden perusteella.
2. Vammaisille tai liikuntarajoitteisille henkilöille on tarjottava varauksia ja lippuja ilman lisäkustannuksia.

12 artikla
Poikkeukset ja erityisedellytykset

1. Sen estämättä, mitä 11 artiklan 1 kohdassa säädetään, liikenteenharjoittajat, matkatoimistot ja matkanjärjestäjät voivat kieltäytyä hyväksymästä varausta tai kirjoittamasta tai muutoin antamasta lippua tai ottamasta henkilöä ajoneuvon vammaisuuden tai liikuntarajoitteisuuden perusteella
 - a) noudattaakseen kansainvälisissä, unionin tai kansallisissa säädöksissä vahvistettuja sovellettavia turvallisuutta koskevia vaatimuksia tai toimivaltaisten viranomaisten vahvistamia terveellisyyttä tai turvallisuutta koskevia vaatimuksia;

- b) jos vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön ajoneuvoon ottamista, ajoneuvosta poistumista tai kuljettamista on ajoneuvon suunnittelun tai infrastruktuurin, mukaan lukien linja-autopysäkit ja terminaalit, vuoksi fyysisesti mahdotonta suorittaa turvallisesti tai toimivalla tavalla.
2. Siinä tapauksessa, että 1 kohdassa tarkoitettujen syiden vuoksi on kieltäydytty hyväksymästä varausta tai kirjoittamasta tai muutoin antamasta lippua, liikenteenharjoittajien, matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien on **annettava** asianomaiselle henkilölle tiedot hyväksyttävissä olevasta kyseisen liikenteenharjoittajan suorittamasta vaihtoehtoisesta palvelusta.
3. Jos vammaiselta tai liikuntarajoitteiselta henkilöltä, jolla on varaus tai lippu ja joka on täyttänyt 16 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyt vaatimukset, tästä huolimatta evätään pääsy ajoneuvoon hänen vammaisuutensa tai liikuntarajoitteisuutensa vuoksi, tälle henkilölle ja hänen tämän artiklan 4 kohdan mukaiselle saattajalleen on tarjottava mahdollisuus valita jompikumpi seuraavista:
- a) oikeus maksun palautukseen ja tarvittaessa ilmainen paluumatka mahdollisimman pian kuljetussopimuksessa esitettyyn ensimmäiseen lähtöpaikkaan; ja

- b) matkan jatkaminen tai uudelleenreititys kohtuullista vaihtoehtoista liikennepalvelua käyttäen kuljetussopimuksessa esitettyyn määräpaikkaan, paitsi jos tämä ei ole mahdollista.

Se, että 16 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista ilmoitusta ei ole annettu, ei saa sinällään vaikuttaa oikeuteen saada palautusta lipusta maksetusta hinnasta.

4. ***Jos liikenteenharjoittaja, matkatoimisto tai matkanjärjestäjä kieltäytyy hyväksymästä henkilön varausta tai kirjoittamasta tai muutoin antamasta hänelle lippua tai ottamasta häntä ajoneuvoon vammaisuuden tai liikuntarajoitteisuuden perusteella tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuin perustein tai jos kyseisen ajoneuvon henkilökuntaan kuuluu vain yksi henkilö, joka kuljettaa ajoneuvoa, eikä hän pysty antamaan vammaiselle tai liikuntarajoitteiselle henkilölle kaikkea liitteessä I olevassa b osassa kuvattua apua, vammainen tai liikuntaesteinen henkilö voi pyytää, että hänen seurassaan saa*** matkustaa toinen henkilö, joka kykenee antamaan vammaisen tai liikuntaesteisen henkilön tarvitsemaa apua ■ . Tällainen saattaja on kuljetettava ilmaiseksi ja, kun tämä on mahdollista, hänelle on annettava istumapaikka vammaisen tai liikuntarajoitteisen henkilön vierestä.
5. Kun liikenteenharjoittaja, matkatoimisto tai matkanjärjestäjä vetoaa 1 kohdassa säädettyyn poikkeukseen, hänen on viipymättä ilmoitettava perustelut vammaiselle tai liikuntarajoitteiselle henkilölle ja pyynnöstä ilmoitettava kyseiselle henkilölle asianomaiset tiedot kirjallisesti viiden työpäivän kuluessa pyynnön esittämisestä.

13 artikla
Esteettömyys ja tiedotus

1. Liikenteenharjoittajilla ja terminaalin pitäjillä on oltava syrjimättömät esteettömyyttä koskevat ehdot vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden kuljetukselle tai niiden on, soveltuvin osin järjestöjensä kautta, otettava tällaiset käyttöön yhteistyössä vammaisia tai liikuntarajoitteisia henkilöitä edustavien järjestöjen välityksellä.
2. Liikenteenharjoittajien ja terminaalin pitäjien on asetettava 1 kohdassa säädetty esteettömyyttä koskevat ehdot yleisesti saataville **saavutettavassa muodossa ja samoilla kielillä** kuin muut kaikille matkustajille yleensä annettavat tiedot. ***Näitä tietoja annettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden tarpeisiin.***
3. ***Liikenteenharjoittajien on pyynnöstä viipymättä asetettava saataville ne kansainvälisissä, unionin tai kansallisissa säädöksissä vahvistetut turvallisuusvaatimukset, joihin palvelun esteettömyyttä ja syrjimättömyyttä koskevat säännöt perustuvat. Nämä vaatimukset on esitettävä saavutettavassa muodossa.***
4. Matkanjärjestäjien on asetettava saataville 1 kohdassa säädetty esteettömyyttä koskevat ehdot, joita sovelletaan niiden järjestämiin, myymiin tai myytäväksi tarjoamiin matkapaketteihin, pakettilomiin ja pakettikiertomatkoihin sisältyviin matkoihin.

5. Tiedot 2 ja 4 kohdassa tarkoitetuista esteettömyyttä koskevista ehdoista on annettava fyysisessä muodossa matkustajan pyynnöstä.
6. Liikenteenharjoittajien, matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien on varmistettava, että kaikki asiaankuuluvat yleiset tiedot matkasta ja kuljetusedellytyksistä ovat saatavilla asianmukaisessa ja vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille soveltuvassa muodossa, mukaan lukien soveltuvin osin verkkovaraus- ja verkkotietopalvelut. Tiedot on matkustajan pyynnöstä annettava fyysisessä muodossa.

14 artikla Terminaalien nimeäminen

Jäsenvaltioiden on nimettävä linja-autotermiinaalit, joissa vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä avustetaan. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava asiasta komissiolle. Komissio laatii internetissä saatavilla olevan luettelon nimetyistä linja-autotermiinaaleista.

15 artikla

Oikeus avun saamiseen nimetyissä terminaaleissa ja linja-autoissa

1. ■ Liikenteenharjoittajien ja terminaalin pitäjien on jäsenvaltioiden nimeämässä terminaaleissa annettava omien toimivaltuuksiensa rajoissa vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille *apua maksutta vähintään* liitteessä I olevassa a kohdassa *määritellyssä laajuudessa*.
2. ■ Liikenteenharjoittajien on annettava linja-autoissa vammaisille ja liikuntarajoitteisille henkilöille *apua maksutta vähintään* liitteessä I olevassa b kohdassa *määritellyssä laajuudessa*.

16 artikla
Avustamisen edellytykset

1. Liikenteenharjoittajien ja terminaalien pitäjien on tehtävä yhteistyötä vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden avustamiseksi, edellyttäen että
 - a) kyseisen henkilön avuntarve ilmoitetaan liikenteenharjoittajille, terminaalien pitäjille, matkatoimistoille tai matkanjärjestäjille viimeistään **24 tuntia** ennen kuin apua tarvitaan; ja
 - b) asianomaiset henkilöt ilmoittautuvat nimetyssä kohdassa
 - i) viimeistään liikenteenharjoittajan etukäteen ilmoittamana määräaikana, joka ei saa olla enemmän kuin 60 minuuttia ennen julkistettua lähtöaikaa, ***paitsi jos liikenteenharjoittajan ja matkustajan kesken sovitaan lyhyemmästä ajasta***; tai
 - ii) jos määräaikaa ei ole ilmoitettu, viimeistään 30 minuuttia ennen julkistettua lähtöaikaa.

2. Sen lisäksi, mitä 1 kohdassa säädetään, vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden on ilmoitettava liikenteenharjoittajalle, matkatoimistolle tai matkanjärjestäjälle erityisistä istumapaikkatarpeistaan varausta tehdessään tai lippua ennakkoon ostaessaan, jos tarve on tiedossa kyseisenä ajankohtana.
3. Liikenteenharjoittajien, terminaalin pitäjien, matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet helpottaakseen vammaisten tai liikuntarajoitteisten henkilöiden antamien avuntarvetta koskevien ilmoitusten vastaanottamista. Tätä velvoitetta sovelletaan kaikissa nimetyissä terminaaleissa ja niiden myyntipisteissä, mukaan lukien puhelin- ja internetmyynti.
4. Jos 1 kohdan a alakohdan tai 2 kohdan mukaista ilmoitusta ei ole tehty, liikenteenharjoittajien, terminaalin pitäjien, matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien on toteutettava kaikki kohtuulliset toimenpiteet varmistaakseen, että apua annetaan siten, että vammaisen tai liikuntarajoitteinen henkilö voi nousta lähtevään linja-autoon, vaihtaa linja-autoa tai poistua määräpaikkaan saapuvasta linja-autosta matkalla, jota varten hän on ostanut lipun.
5. Terminaalin pitäjän on nimettävä terminaalin sisä- tai ulkopuolella sijaitseva paikka, jossa vammaiset tai liikuntarajoitteiset henkilöt voivat ilmoittaa saapumisestaan ja pyytää apua. Tämä paikka on merkittävä selvästi opastein ja siellä on annettava saavutettavassa muodossa perustiedot terminaalista ja annettavasta avusta.

17 artikla
Tietojen välittäminen kolmannelle osapuolelle

Jos matkatoimistot tai matkanjärjestäjät vastaanottavat 16 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun ilmoituksen, niiden on tavanomaisen aukioloaikansa puitteissa siirrettävä tiedot liikenteenharjoittajalle tai terminaalin pitäjälle mahdollisimman pian.

18 artikla
Koulutus

1. Liikenteenharjoittajien ja soveltuvin osin terminaalin pitäjien on otettava käyttöön vammaisuuteen liittyvän koulutuksen menettelyt, mukaan lukien ohjeet, ja varmistettava, että
 - a) niiden henkilöstö, lukuun ottamatta kuljettajia mutta mukaan lukien muiden suorittavien osapuolten palveluksessa oleva vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä suoraan avustava henkilöstö on saanut koulutusta tai ohjeita liitteessä II olevassa a ja b kohdassa kuvatun mukaisesti; ja
 - b) niiden henkilöstö, mukaan lukien kuljettajat, joka on suoraan tekemisissä matkustajien kanssa tai matkustajiin liittyvien kysymysten kanssa, on saanut koulutusta tai ohjeita liitteessä II olevassa a kohdassa kuvatun mukaisesti.
2. Jäsenvaltio voi kuljettajien koulutuksen osalta myöntää vapautuksen 1 kohdan b alakohdan soveltamisesta enintään kahdeksi vuodeksi ...⁺ alkaen.

⁺ EUVL: Pyydetään lisäämään tämän asetuksen soveltamispäivämäärä.

19 artikla

Pyörätuolien ja muiden liikkumisen apuvälineiden korvaaminen

1. Liikenteenharjoittajat ja terminaalin pitäjät ovat vastuussa, jos ne ■ ovat aiheuttaneet pyörätuolin tai muun liikkumisen apuvälineen tai -laitteen katoamisen tai vahingoittumisen. Katoamisen tai vahingoittumisen korvaa siitä vastuussa oleva liikenteenharjoittaja tai terminaalin pitäjä.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun korvauksen on oltava yhtä suuri kuin kadonneen tai vahingoittuneen välineen tai laitteen korvaamisesta tai korjaamisesta aiheutuneet kustannukset.
3. Tarvittaessa on tehtävä kaikki mahdollinen väliaikaisen korvaavan välineen tai laitteen saamiseksi pikaisesti matkustajan käyttöön. Näillä pyörätuolilla ja muilla liikkumisen apuvälineillä tai -laitteilla on mahdollisuuksien mukaan oltava samankaltaiset tekniset ja toiminnalliset ominaisuudet kuin niillä, jotka ovat kadonneet tai vahingoittuneet.

■

IV luku

Matkustajien oikeudet peruutus- tai viivästymistapauksissa

20 artikla

Matkan jatkaminen, uudelleenreititys ja maksun palautus

1. Jos liikenteenharjoittaja perustellusti arvioi, että säännöllisen liikenteen lähtöterminaalista peruuntuu tai viivästyy yli 120 minuuttia, ***tai ylivilavaustilanteessa*** matkustajille on viipymättä tarjottava valittavaksi jompikumpi seuraavista:
 - a) matkan jatkaminen tai uudelleenreititys ***ilman lisäkustannuksia ja*** siten, että matkustaja pääsee mahdollisimman pian kuljetussopimuksen mukaiseen lopulliseen määräpaikkaan vastaavin ehdoin;
 - b) lipun hinnan palautus ja tarvittaessa mahdollisimman pian ilmainen paluukuljetus linja-autolla kuljetussopimuksen mukaiseen ensimmäiseen lähtöpaikkaan;
 - c) ***edellä b alakohdassa tarkoitetun lipun hinnan palautuksen lisäksi matkustajilla on oikeus korvaukseen, joka on 50 prosenttia lipun hinnasta, jos liikenteenharjoittaja ei tarjoa a alakohdassa tarkoitettua matkan jatkamista tai uudelleenreititystä lopulliseen määräpaikkaan; korvaus on maksettava kuukauden kuluessa korvausvaatimuksen esittämisestä.***

2. *Jos linja-autosta tulee ajokelvoton, matkustajille on tarjottava kuljetus ajokelvottoman ajoneuvon sijaintipaikalta sopivaan odotuspaikkaan ja/tai terminaaliin, josta matka voi jatkua.*
3. Jos säännöllisen liikenteen lähtö linja-autopysäkiltä peruuntuu tai viivästyy yli 120 minuuttia, matkustajilla on oikeus vaatia liikenteenharjoittajalta matkan jatkamista, uudelleenreititystä tai lipun hinnan palauttamista.
4. Edellä olevan 1 kohdan b alakohdassa ja 3 kohdassa säädetty palautus on maksettava 14 päivän kuluessa siitä, kun tarjous on tehty tai pyyntö vastaanotettu. Maksun on katettava lipusta maksettu koko hinta matkustamatta jääneen osuuden tai osuuksien osalta ja, jos matkalla ei ole enää matkustajan alkuperäisen matkasuunnitelman tarkoituksen kannalta merkitystä, jo matkustetun osuuden tai osuuksien osalta. Näyttölippujen tai kausilippujen osalta maksun on oltava yhtä suuri kuin sen suhteellinen osa lipun täydestä hinnasta. Palautus on maksettava rahana, paitsi jos matkustaja hyväksyy muunlaisen palautustavan.

21 artikla Tiedot

1. Säännöllisen liikenteen lähdön peruuntuessa tai viivästyessä liikenteenharjoittajan tai tapauksen mukaan terminaalin pitäjän on ilmoitettava tilanteesta terminaaleista lähteville matkustajille mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään 30 minuutin kuluttua aikataulun mukaisesta lähtöajasta sekä arvioidusta lähtöajasta heti, kun tieto siitä on saatavissa.
2. Jos matkustajat menettävät peruuntumisen tai viivästymisen takia aikataulun mukaisen jatkoyhteyden, liikenteenharjoittajan tai tapauksen mukaan terminaalin pitäjän on toteutettava kohtuulliset toimenpiteet tiedottaakseen asianomaisille matkustajille vaihtoehtoisista jatkoyhteyksistä.
3. Liikenteenharjoittajan tai tapauksen mukaan terminaalin pitäjän on varmistettava, että vammaiset ja liikuntarajoitteiset henkilöt saavat 1 ja 2 kohdassa edellytetyt tiedot saavutettavassa muodossa.

22 artikla

Apu lähdön peruuntuessa tai viivästyessä

1. Jos aikataulun mukaan yli kolme tuntia kestävä matkan lähtö terminaalista peruuntuu tai viivästyy yli **yhden tunnin**, liikenteenharjoittajan on tarjottava matkustajille ilmaiseksi:
 - a) välipalaa, aterioita tai virvokkeita kohtuullisessa suhteessa odotusaikaan tai viivästykseen, jos niitä on saatavilla linja-autossa tai terminaalissa tai niitä voidaan kohtuudella toimittaa sinne;
 - b) **hotellihuone** tai **muu majoitus** sekä apua terminaalin ja majoituspaikan välisen kuljetuksen järjestämisessä tapauksissa, joissa majoitusta on tarpeen järjestää yhdeksi tai useammaksi yöksi.
2. Liikenteenharjoittajan on tätä artiklaa sovellettaessa kiinnitettävä erityistä huomiota vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden sekä mahdollisten saattajien tarpeisiin.

23 artikla

Lisävaateet

Mitä tässä luvussa säädetään ei estä matkustajia hakemasta kansallisessa tuomioistuimessa korvauksia kansallisen oikeuden mukaisesti säännöllisen liikenteen peruuntumisesta tai viivästymisestä aiheutuneesta vahingosta.

24 artikla
Lisätoimenpiteet matkustajien hyväksi

Liikenteenharjoittajien on tehtävä yhteistyötä vahvistaakseen kansalliset tai eurooppalaiset järjestelyt sidosryhmien, ammattialajärjestöjen ja asiakas-, matkustaja- ja vammaisjärjestöjen myötävaikutuksella. Näillä toimenpiteillä olisi pyrittävä parantamaan matkustajista huolehtimista etenkin pitkäaikaisten viivästysten ja matkan keskeytymisen tai peruuntumisen yhteydessä ja huolehdittava erityisesti matkustajista, joilla on vammaisuudesta, liikuntarajoitteesta, sairaudesta, korkeasta iästä tai raskaudesta johtuvia erityistarpeita, mukaan lukien näiden matkustajien saattajat ja pienten lasten kanssa matkustavat.

V luku
Tiedottamista ja valituksia koskevat yleissäännöt

25 artikla
Oikeus saada matkatietoja

Liikenteenharjoittajien ja terminaalin pitäjiä on annettava matkustajille ***varaushetkestä lähtien*** koko matkan ajan omien toimivaltuuksiensa rajoissa riittävästi tietoja saavutettavassa muodossa ***ja julkisen liikenteen tiedoissa ja järjestelmissä yleisesti käytettävän käsitteellisen mallin mukaisesti***.

26 artikla
Tiedot matkustajien oikeuksista

1. Liikenteenharjoittajien ja terminaalin pitäjiä on omien toimivaltuuksiensa rajoissa varmistettava, että matkustajille annetaan asianmukaiset ja ymmärrettävät tiedot heidän tämän asetuksen mukaisista oikeuksistaan ***varauksen yhteydessä ja*** viimeistään lähtöhetkellä. Tiedot on annettava ***saavutettavassa muodossa ja julkisen liikenteen tiedoissa ja järjestelmissä yleisesti käytettävän käsitteellisen mallin mukaisesti*** terminaaleissa ja soveltuvin osin internetissä. ■ Näihin tietoihin on sisällyttävä jäsenvaltion 29 artiklan 1 kohdan mukaisesti nimeämän yhden tai useamman täytäntöönpanoelimen yhteystiedot.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun tiedottamisvaatimuksen täyttämiseksi liikenteenharjoittajat ja terminaalien pitäjät voivat käyttää komission kaikilla Euroopan unionin toimielinten virallisilla kielillä laatimaa ja niiden saataville saattamaa yhteenvetoa tämän asetuksen säännöksistä.

27 artikla
Valitukset

Liikenteenharjoittajilla on oltava tai niiden on perustettava järjestelmä **tässä asetuksessa** säädettyjä oikeuksia ja velvoitteita koskevien valitusten käsittelyä varten.

28 artikla
Valitusten tekeminen

Jos tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluva matkustaja haluaa esittää liikenteenharjoittajalle valituksen **1**, hänen on tehtävä se kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun säännöllinen liikennepalvelu suoritettiin tai olisi pitänyt suorittaa. Liikenteenharjoittajan on yhden kuukauden kuluessa valituksen vastaanottamisesta ilmoitettava matkustajalle, onko tämän valitus hyväksytty, hylätty vai edelleen käsiteltävänä. Lopullisen vastauksen antamiseen kuuluva aika saa olla enintään kaksi kuukautta valituksen vastaanottamisesta.

VI luku
Täytäntöönpano ja kansalliset täytäntöönpanoelimet

29 artikla
Kansalliset täytäntöönpanoelimet

1. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi olemassa oleva elin *tai, jos elintä ei ole olemassa, uusi elin*, joka vastaa tämän asetuksen täytäntöönpanosta. Kunkin elimen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen tämän asetuksen noudattamisen.

Kunkin elimen on oltava organisaatioltaan, rahoituspäätöksiltään, oikeudelliselta rakenteeltaan ja päätöksenteoltaan riippumaton liikenteenharjoittajista, matkanjärjestäjistä ja terminaalin pitäjistä.

2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle tämän artiklan mukaisesti nimetty elin tai elimet.

3. Matkustaja voi tehdä valituksen tämän asetuksen väitetystä rikkomisesta 1 kohdan nojalla nimetyille asianmukaiselle elimelle tai muulle jäsenvaltion nimeämälle asianmukaiselle elimelle.

Jäsenvaltio voi päättää, että matkustajan on ensi vaiheessa tehtävä *valitus liikenteenharjoittajalle, jolloin* kansallinen täytäntöönpanoelin tai muu jäsenvaltion nimeämä asianmukainen elin toimii muutoksenhakuelimenä silloin, kun valituksia ei saada ratkaistua 28 artiklan mukaisesti.

30 artikla Täytäntöönpanokertomus

Edellä olevan 29 artiklan 1 kohdan nojalla nimettyjen täytäntöönpanoelinten on viimeistään 1 päivänä kesäkuuta ...* ja sen jälkeen joka toinen vuosi julkaistava kahden edellisen kalenterivuoden toiminnastaan kertomus, joka sisältää erityisesti kuvauksen tämän asetuksen täytäntöönpanotoimista sekä tilastotiedot valituksista ja sovelletuista seuraamuksista.

* EUVL: Pyydetään lisäämään päivämäärä, joka on kaksi vuotta tämän asetuksen soveltamispäivästä.

31 artikla
Yhteistyö täytäntöönpanoelinten välillä

Tämän asetuksen 29 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kansallisten täytäntöönpanoelinten on tarpeen mukaan vaihdettava tietoja työskentely- ja päätöksentekoperiaatteistaan ja -käytännöistään. Komissio tukee niitä tässä tehtävässä.

32 artikla
Seuraamukset

Jäsenvaltioiden on annettava sääntöjä tämän asetuksen säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että säännöt pannaan täytäntöön. Näin säädettyjen seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Jäsenvaltioiden on annettava komissiolle tiedoksi kyseiset säännöt ja toimenpiteet viimeistään ...* ja ilmoitettava sille viipymättä niihin vaikuttavista myöhemmistä muutoksista.

* EUVL: Pyydetään lisäämään tämän asetuksen soveltamispäivämäärä.

VII luku
Loppusäännökset

33 artikla
Kertomus

Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän asetuksen toimivuudesta ja vaikutuksista ...*. Kertomukseen liitetään tarvittaessa lainsäädäntöehdotuksia tämän asetuksen säännösten yksityiskohtaisemmasta täytäntöönpanosta tai sen muuttamisesta.

34 artikla
Asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttaminen

Lisätään asetuksen (EY) N:o 2006/2004 liitteeseen kohta seuraavasti:

"18. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o .../2010, annettu ..., matkustajien oikeuksista linja-autoliikenteessä*+.

* EUVL: ...++"

* EUVL: Pyydetään lisäämään päivämäärä, joka on kolme vuotta tämän asetuksen soveltamispäivästä.

+ EUVL: Pyydetään lisäämään tämän asetuksen numero ja antamispäivä

++ EUVL: Pyydetään lisäämään tämän asetuksen julkaisuviitteet.

35 artikla
Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenäkymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Sitä sovelletaan ...* alkaen.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

LIITE I

Vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden avustaminen

a) Avustaminen nimetyissä terminaaleissa

Tarvittava apu ja järjestelyt, jotta vammaiset ja liikuntarajoitteiset henkilöt voivat

- ilmoittaa nimetyissä paikoissa saapumisestaan terminaaliin ja avuntarpeestaan;
- siirtyä nimetystä paikasta lähtöselvitystiskille, odotustiloihin ja lähtölaiturille;
- nousta ajoneuvoon siten, että käytössä on hissi, pyörätuoli tai muuta tarvittavaa apua tarpeen mukaan;
- saada matkatavaransa ajoneuvoon;
- hakea matkatavaransa;

* EUVL: Pyydetään lisäämään päivämäärä, joka on kaksi vuotta julkaisemispäivästä.

- poistua ajoneuvosta;
- kuljettaa hyväksytyä avustavaa koira linja-autossa;
- siirtyä istumapaikalleen.

b) Avustaminen ajoneuvoissa

Tarvittava apu ja järjestelyt, jotta vammaiset ja liikuntarajoitteiset henkilöt voivat

- saada olennaisia matkatietoja saavutettavassa muodossa edellyttäen, että matkustaja on tätä pyytänyt;
- ***päästä ajoneuvossa WC-tiloihin, jos ajoneuvossa on kuljettajan lisäksi muitakin henkilökuntaa;***
- nousta ajoneuvon / poistua ajoneuvosta matkalla pidettävien taukojen aikana, jos ajoneuvossa on kuljettajan lisäksi muuta henkilöstöä.

LIITE II

Vammaisuuteen liittyvä koulutus

a) Vammaisuuteen liittyvää tietoisuutta lisäävä koulutus

Suoraan matkustajien kanssa tekemisissä olevan henkilöstön koulutuksessa käsitellään muun muassa seuraavia aiheita:

- tietoisuus matkustajista, joilla on fyysinen, sensorinen (kuulo- tai näkö-) tai näkymätön vamma taikka oppimisvaikeus, ja asianmukainen suhtautuminen tällaisiin matkustajiin, mukaan luettuna se, kuinka tunnistaa sellaisten henkilöiden kyvyt, joiden liikkuvuus, orientaatio tai viestintä voi olla heikentynyt;
- vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden kohtaamat esteet, mukaan luettuina asenteet, ympäristöön liittyvät ja fyysiset esteet sekä organisatoriset esteet;
- hyväksytyt avustavat koirat, myös avustavan koiran tehtävä ja tarpeet;
- odottamattomien tilanteiden käsittely;

- ihmissuhdetaidot ja kommunikointimenetelmät kuurojen ja kuulovammaisten, näkövammaisten, puhevammaisten henkilöiden ja sellaisten henkilöiden kanssa, joilla on oppimisvaikeus;
- pyörätuolien ja muiden liikkumisen apuvälineiden huolellinen käsittely niiden vahingoittumisen estämiseksi (kaikelle matkatavaroiden käsittelystä vastaavalle henkilöstölle, jos sellaista on).

b) Vammaisten avustamista koskeva koulutus

Vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä suoraan avustavan henkilöstön koulutuksessa käsitellään muun muassa seuraavia aiheita:

- kuinka pyörätuolin käyttäjiä autetaan nousemaan pyörätuoliin ja pois siitä;
- taidot hyväksytyin avustavan koiran kanssa matkustavien vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden avustamiseksi, myös avustavan koiran tehtävä ja tarpeet;

- tekniikat näkövammaisten matkustajien saattamista ja hyväksytyjen avustavien koirien käsittelyä ja kuljetusta varten;
- käsitys siitä, minkä tyyppisillä laitteilla vammaisia ja liikuntarajoitteisia henkilöitä voidaan avustaa, ja tällaisten laitteiden käsittelyn tuntemus;
- ajoneuvoon nousussa ja siitä poistumisessa avustavien laitteiden käyttö ja sellaisten avustamisessa käytettävien menettelyjen tuntemus, jotka turvaavat vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden turvallisuuden ja arvokkuuden;
- käsitys luotettavan ja ammattitaitoisen avun tarpeesta, myös sen tiedostaminen, että eräät vammaiset matkustajat saattavat tuntea olonsa haavoittuvaksi matkan aikana, koska he ovat riippuvaisia annetusta avusta;
- ensiaputaidot.